

DOVRE KOMMUNE

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2022/489-3

Saksbehandler: Willy Sægrov

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
2022/48	24.11.2022	Formannskapet Kommunestyret
2022/12	06.12.2022	Fellesråd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og eldreåd

Årsbudsjett 2023 - økonomiplan 2023 - 2026

Vedlegg

- 1 Vedlegg - Budsjettsak 2023-2026_2
- 2 DKRs innspill til budsjett-2023

Saksutredning:

Det vises til egne saker om gebyrer og betalingssetser i 2023 for kommunale tjenester mv., samt utskriving av eiendomsskatt for 2023.

FORARBEID – BEHANDLING

Rådmannens budsjettforslag bygger på forslag fra virksomhetene og avdelingene, men også vurdert opp imot regulert budsjett for 2022 og tilpasset kommunens økonomiske ramme for 2023, jfr nedenfor. Rådmannens forslag til budsjett er i utgangspunktet i samsvar med økonomiplan, men tilpasset og justert for endrede forutsetninger, og vesentlige avvik sammenlignet med økonomiplanen er kommentert.

Rådmannens forslag til budsjett for 2023 skal behandles i formannskapet 24.11.22. Formannskapet gir sin innstilling overfor kommunestyret, og kommunestyret behandler og vedtar budsjettet i møte 12.12.22.

INNHold

I henhold til kommunelovens § 14-2 og § 14-3 skal kommunestyret vedta økonomiplanen for de neste fire årene, og årsbudsjettet for det kommende året før årsskiftet. Kommunene har ansvar for å forvalte økonomien slik at det økonomiske handlingsrommet blir ivaretatt over tid, jf. kommunelovens § 14-1.

Dette innebærer å legge til rette for finansiering av en stabil og forutsigbar tjenesteproduksjon på lang sikt. Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige

og oversiktlige. All bruk av midler i årsbudsjettet skal ha dekning i årets tilgang på midler, og tilsvarende for hvert enkelt år i økonomiplanen.

Videre skal årsbudsjett og økonomiplaner etter § 14-4 «*vise utviklingen i kommunenes økonomi og utvikling i gjeld og andre vesentlige forpliktelser*». Dette bør innebære en fremstilling av hvordan budsjettbeslutningene i økonomiplanen påvirker utviklingen i kommunens vedtatte finansielle måltall.

VEDLEGG

Rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan kommer frem av saken og vedlagte oversikter og tabeller med nøkkeltall.

Vurdering:

INNLEDNING OG OPPSUMMERING

Rådmannens forslag til budsjett bygger på og legger til grunn de samme forutsetningene når det gjelder økonomiske rammer og økonomisk utvikling for kommuneøkonomien som ~~Støre~~ **Regjeringen** har lagt til grunn i forslaget til Statsbudsjett for 2023.

Forslaget til budsjett og økonomiplan som her legges fram bygger videre på tidligere vedtak når det gjelder disse sakene (forrige år) samt øvrige vedtak og planer som har lagt føringer.

Politiske mål og styringssignalene i gjeldende økonomiplan har lagt til grunn at netto drifts-resultat skal legges på et nivå som ivaretar forutsigbar drift. Det vises til egen sak om måltall for utviklingen av kommunens økonomi. Rådmannen vurderer det slik at kravet til resultatet bør vurderes opp mot konsekvensene av ytterligere innsparingstiltak.

Rådmannen anbefaler derfor å budsjettere med et netto driftsresultat på 1% for 2023-2025**2026**. Grunnet lav gjeldsgrad kan Dovre tillate seg å drifte med et lavt netto driftsresultat. Nøkkeltallene til Dovre under, forteller kort om vår status i dag og videre fremover. Se forøvrig egen sak om måltall.

	2023	2024	2025	2026
Kommune Norge	87,0 %	87,0 %	87,0 %	87,0 %
Rentebærende gjeldsgrad*	41,6 %	44,3 %	44,7 %	40,7 %
Netto driftsresultat	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Disposisjonsfond	11,9 %	11,6 %	11,2 %	10,9 %

Tidlig innsats og en bærekraftig boligpolitikk

Vi nytter Dovre-modellen i skole og barnehage i dag. Det innebærer at vi jobber med å videreføre tankesettet ved å bruke midler i forkant fremfor å reparere i etterkant også innenfor resten av kommunen sine tjenester. En naturlig del av dette er å investere i digitalisering og å ta i bruk effektiv ny teknologi.

Tidlig innsats tankesettet er også innført på investeringer, eksempel på vei, der vi investerer i oppgradering av veier, slik at vi sparer vedlikeholdsutgifter og hindrer videre forfall. Her legger rådmannen opp til en opprustning fremover gjennom lånefinansiert investeringer, etter hvilken vei som gir størst effekt for Dovre-samfunnet.

Innenfor boliger, ønsker kommunen å ta en mer aktiv rolle. I tråd med politiske initiativ, og med referanse til administrasjonens orientering i kommunestyret 5. september 2022, foreslår rådmannen at det avsettes midler til et 2-årig prosjekt for boligutvikling i Dovre, inkl. utarbeidelse av boligstrategi/-boligplan.

Det ble innført stillingsstopp i kommunen f.o.m sommer 2013. Det betyr at innovasjonsarbeidet som vil pågå fremover også må vurdere alternative løsninger når ansatte velger å slutte hos oss.

HANDLINGSPLANER

HANDLINGSPLAN – HELSE OG OMSORG

Handlingsplan for 2023 innen helse- og omsorg har i stor grad tatt utgangspunkt i kommunebarometeret for 2022, for å velge utviklingsområder. Utenom dette vil en plan for "Leve hele livet" ferdigstilles i løpet av de første månedene i 2023, hvor utviklingsområder og tiltak vil beskrives nærmere. Demensplan 2022-2026 behandles politisk i 2022, også her er det mål og tiltak som skal følges opp. Arbeidet med en helhetlig helse- og omsorgsplan i Dovre, der forberedelser og omstilling til kommunens ivaretagelse av helse- og omsorgstjenester i framtiden med langt flere eldre og færre yrkesaktive enn i dag, vil bli utarbeidet i 2023.

Innen helse- og omsorgssektoren er det viktig å se helhet og sammenheng mellom alle ledd i det kommunale tjenesteapparat, for at kommunens tjenester og tilbud til innbyggerne skal bli så godt som mulig og i tråd med lovverket som regulerer tjenestene. Tidlig innsats og forebyggende tiltak er prioritert innen helse, sammen med god kvalitet på tjenestene.

Noen prioriterte oppgaver er å se nærmere på omfang av sykehusopphold og legemiddelbruk, noe som framkommer som høyt i Dovre.

På Fredheim er det et mål å øke tiden med fastlege pr beboer, slik at helsetilstanden og personlig oppfølging styrkes. Videre er det et mål å fortsette utviklingen av bruk av velferdsteknologi i institusjonsomsorgen, i tett samarbeid med brukere og pårørende.

I hjemmetjenesten har vi i 2022 hatt suksess med innføringen av medisindispensere, som har hatt to gode resultater: Mer selvstendighet og frihet for brukere med behov for medisindispensere, og redusert mange besøk til hjemmeboende som trenger hjelp med medisiner. Erfaringene vil brukes i videreutviklingen av velferdsteknologien i hjemmetjenesten, også her i tett samarbeid med brukere og pårørende.

Når det gjelder sosiale tjenester, så ser vi at Dovre har flere unge og voksne som mottar sosialhjelp enn mange andre kommuner. Å se nærmere på dette er et prioritert tiltak i NAV.

Når det gjelder oppvekstreformen, så arbeides det målrettet med å utvikle styrkingstiltak for å forebygge vansker hos barn og unge. Her legges det vekt på å styrke tilhørighet, mestring og trivsel i barnehage og skole. Her er det egne opplegg som berører både helse og oppvekst, og planen "Ung i Dovre" vil justeres tidlig i 2023.

Handlingsplan med forbedringspunkter og satsingsområder

Områder	Mål for 2023	Måltall	Plassering i dag	Kommentar
Helse- og rehabilitering	HE08 Antall sykehusopphold pr	180	217 plass	Utvikle "Sykehuset hjem"
	HE10 Antall hjemmebesøk etter fødel innen 14 dager	100 %	295 plass	Årsak ukjent eller feilregistrering? Kommunebarometer tall er nytta.
	HE11 Vaksine 2 åringer	100 %		Ukjent årsak til mangelfull registrering
	HE12 Vaksine 9-åringer	100 %		Ukjent årsak til mangelfull registrering
	HE13 Legemiddelbruk pr 1000 innbyggere	150	212 plass	Samarbeid med fastleger, Kommunebarometer tall er nytta.
Fredheim	som er korttidsopphold	20 %	235 plass	Kommunebarometer tall er nytta.
	PO05 Tid med lege pr beboer	26,4 min pr	239 plass	Kommunebarometer tall er nytta.
	PO15 Årsverk geriatrisk sykepleier	200	304 plass	Kommunebarometer tall er nytta. En stk starter på utdanning i 2023
	Økt bruk av velferdsteknologiske løsninger	2		Antall prosjekt/teknologi med gevinst
Hjemmebasert	hjemmesykepleie pr uke	250	307 plass	kommunebarometertall
	PO18 Andel som fullt ut fært	150	170 plass	kommunebarometertall
	Økt bruk av velferdsteknologiske løsninger	2		Antall prosjekt/teknologi med gevinst
Nav	SOS03 Andel 18-24 på sosialhjelp	200	234 plass	Reduseres, Kommunebarometer tall er nytta.
	SOS04 Andel 25-66 år på sosialhjelp	200	242 plass	Reduseres, Kommunebarometer tall er nytta.
	SOS08 Andel søknader om kommunal bolig blir innvilget		ikke tall	Styrkes, skal registreres
Helsesjef	Lage styringsverktøy for helse-avklare uavklarte spørsmål	Få på plass Vår 2023		Lage et fornuftig, enkelt planverk uavklarte, avklaringer må på plass
	Plan der oppvekstreformen og annet grunnlagsarbeid i Dovre legges til grunn	År 2023		Samarbeid oppvekst helse
	Styrke tildelingskontor og miljøarbeidertjenesten slik at oppgavemengde samstemmes med tilgjengelige ressurser	År 2023		Redusere bruk av plasser på institusjon

HANDLINGSPLAN OPPVEKST

I oppvekstsektoren skal vi ha god samhandling for tidlig innsats. Alle barn og unge skal ha et trygt og godt oppvekstmiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Det skal jobbes aktivt med satsingsområder i alle avdelinger og vi skal se en rød tråd og sikre overganger gjennom hele oppvekstløpet fra barnehagestart til utgangen av grunnskolen.

Gjennom tidlig innsats og Dovremodellen jobber vi målrettet mot å ha lav andel barn og unge som mottar spesialundervisning. Vi ser også at innføring av Dovremodellen har over tid resultert i at frafallet i videregående er tilnærmet lik null. Som et ledd i tidlig innsats er et mål å få Dovremodellen inn i barnehagene i Dovre. Gjennom Oppvekstreformen som tredder i kraft januar 2022 vil vi jobbe for å videreutvikle samarbeid mellom avdelinger og på tvers av sektorer for å bedre og sikre et godt tjenestetilbud til barn og familier. Det er viktig med aktiv samhandling med virksomheter og frivilligheten, for tjenesteutvikling kultur, idrett og friluftsliv.

Tverrfaglig samarbeid om barn og unges fritidstilbud vil styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging. Alle avdelinger vil fortsette satsingen med å øke digital kompetanse og formidling. Digitale ferdigheter er en viktig forutsetning for læring og for aktiv deltakelse i et arbeidsliv og et samfunn i stadig endring.

Det er også viktig at nyankomne flyktninger skal så raskt som mulig ut i opplæring og bli innlemmet i Dovresamfunnet.

Områder	Mål for 2023	Måltall	Kommentarer
Oppvekstsjef	God samhandling for tidlig innsats		
	Grunnskole kommunebarometer	under 30 i 2023.	(43 for 2022)
	Barnehage kommunebarometer	under 50 i 2023	69. plass i 2022,
	Kultur kommunebarometeret	under 150 i 2023	185. plass i 2022,
	Trygt og godt oppvekstmiljø	100 %	Måles gjennom brukerundersøkelser
Dovre ungdomsskole	Visjon: Lede for elevengasjement og gyldig "vi" i et miljø som fremmer helse, trivsel og læring		
	Kommunebarometer		
	Alle elever skal ha et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Måles elevundersøkelsen og Spekter	100	Målet er at alle elever (100%) vi skal oppleve at de har et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.
	Tilsatte skal være kvalifisert for oppgaver de skal utføre. (Måles på GSI)	100	Målet er at alle tilsatte (100%) skal være kvalifisert i de undervisningsfag de underviser
	Enheten skal ligge over landssnittet på nasjonale prøver.	55	Målet er at vi skal ha mer enn 55 skalapoeng på nasjonale prøver, og at vi ser en forbedring hos elevene fra 8.-9.trinn.
	Tidlig innsats: Ved hjelp av Dovremodell skal enheten ligge under landssnittet på spesialundervisning.	Landssnitt 9,22.	Elever skal i hovedsak ivaretas innenfor det ordinære tilbudet.
Dovre barneskole	Kommunebarometer		
	Måles elevundersøkelsen og Spekter	100	Målet er at 100 % skal oppleve et trygt og godt skolemiljø.
	Tilsatte skal være kvalifisert for oppgaver de skal utføre. (Måles på GSI)	100	Alle skal ha utdanning som viser at de er kvalifisert for trinnet de jobber på, og ha minst 30 stp i basisfag de underviser i.
	Enheten skal ha færre enn landssnittet på laveste trinn (av tre).	Landssnitt mestringsnivå 1 23-25	Barneskolen måles på hvor mange elever som havner på nederste trinnet i nasjonale prøver.
	Tidlig innsats: Ved hjelp av Dovremodell skal enheten ligge under landssnittet på spesialundervisning.	Landssnitt 9,22	Elever skal i hovedsak ivaretas innenfor det ordinære tilbudet.
	Dovre og Dombås barnehage	Kommunebarometer	
Tidlig innsats via samarbeidet med PPT- Holde spesialpedagogene ute i etatene og være under 5 enkeltvedtak barnehagene		over/under 5 enkeltvedtak	
Kvalifiserte tilsatte - pedagognormen må opprettholdes		1 plass i Kommunebarometer et	
Menn inn i barnehagen - oppfordre menn til å søke dersom nye utlysninger		83 plass i Kommunebarometer et	
Øke andelen fremmedspråklige inn i barnehagen		108 plass i kommunebarometer et	

Områder	Mål for 2023	Måltall	Kommentarer
Kulturskolen	Andel elever som går i kulturskolen	Rangering i kommunebarometer et 85	27,6 %. Mål for 35 % 2023
	Antall timer i kulturskolen pr.elev	Rangering i kommunebarometer et 85	Tallene for antall timer i kulturskolen er 12,6 timer pr. elev. Kan være feilrapportert.
	Øke digital kompetanse for ansatte i kulturskolen	Øke teams bruk	Mer bruk av admin system for alle lærere, teams for møter og deling av dokumenter. Mindre reisetid for møter og kostnader til kjøring.
	Synlighet av kulturskolen	35 %	Av barn og unge
Fjellskolen	Øke vinterbelegget vårt	Målbart på antall elever og uker	
	Ha stabile tall på høst	Høsten er full	
	Ha stabile tall på vår	Våren er full	
	Følge opp evalueringene våre	Brukerundersøkelser	
	Levere økonomisk godt	Vi skal levere regnskap som ikke er negativt	
Biblioteket	Arrangement/aktivitetar skal trekke til seg ei hensiktsmessig gruppe deltakarar.	90% av arrangementa	
	Auke totalt besøk i folkebiblioteket per innbyggjar (kommunebarometer)	3% auke	
	Auke kompetansen og erfaringa til dei tilsette på digital formidling.	Alle tilsette må drive formidling på some månadleg	
	Meir aktiv samhandling med andre verksemdar (skule, barnehage, helsestasjon, frivilligsentral).	10 % auke	
	Auke antal utlån av e-medier	5 % auke	
Kulturkonsulent	Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud for barn og unge	Rangering i kommunebarometer et 67	
	Ansatte kulturarbeidare	Rangering i kommunebarometer et 145	Alle ressurser i kulturretta arbeid må synleggjores i rapportering
	Andel av kulturutgiftene som er overført til frivillige	Rangering i kommunebarometer et 99	
	Mer aktiv samhandling med andre virksomheter for tjenesteutvikling, barn og unge, fritidsaktiviteter.	Rangering på driftsutgifter aktivitetstilbud barn og unge	

Handlingsplan Plan-næring-utvikling (PNU)

Alle oppgaver knyttet til jord- og skogbruk samt rovvilt håndteres av felles landbrukskontor Lesja-Dovre. Innenfor næringsområdet behandles ellers nærings saker og saker innen miljøforvaltning og friluftsliv. I tillegg til ordinær saksbehandling, er området en aktiv støttespiller og pådriver i næringsrettede/ samfunnsrettede prosjekter/tiltak samt i nettverksbygging mot næringslivet og andre. Iverksetting av strategiplan for næringsutvikling inkl. handlingsplan for 2023 blir en viktig oppgave.

Byggesaksbehandling (inn- og utmark), reguleringsplaner og kommuneplanarbeid er sentrale arbeidsoppgaver for PNU-området. I tillegg skal det gis veiledning til tiltakshavere og utførende i byggesaker. Ajourføring av ulike registre bl.a. Matrikkel, samt tilrettelegging for gebyrskriving innen bl.a. VAR-området og eiendomsskatt er andre oppgaver. Området har ansvaret for drift og ajourhold av kommunens digitale kartverk, og er ansvarlig for oppmåling, kart- og delingsforretninger. Tettstedsprosjekt Dovre samt rullering av kommuneplanens samfunnsdel (planprogram) er store oppgaver i 2023.

Dovre Vekst gir aktivitetstilbud og arbeidspraksis til brukere som på ulikt vis faller utenom det etablerte arbeidsmarkedet. Virksomheten er lokalisert i Romsdalsvegen 120 på Dombås.

Dovre Frivilligsentral Furukroken organiserer en lang rekke aktiviteter/tiltak knyttet til frivillig sektor og frivillig arbeid.

Handlingsplan Driftsavdelingen

Driftsavdelingen har ansvar for bl.a. drift og vedlikehold av kommunale bygg og veger, drift av vannforsyning, avløpsrensing og renovasjon samt renhold av kommunale bygg. Avdelingen har driftsleder, arbeidsformann, uteavdeling, vaktmestre, driftsoperatører, renholdsleder og renholdere. Oppfølging av saneringsarbeider på kommunalt ledningsnett, vedlikehold/opprusting av kommunale veger og kommunale bygg/anlegg er sentrale oppgaver. Arbeidet med større opprustingsprosjekter på kommunale veger vil bli videreført i 2023.

Handlingsplan med forbedringspunkter og satsingsområder

Områder	Mål for 2023	Måltall	Resultat årslutt	Kommentarer
Plan-næring- utvikling	Økt tilsynsaktivitet, byggesaker (kommunebarometer)	10	4-5%	Vertskommuneavtale med Vågå kommune. Øke aktiviteten ift. 2022.
	Oppstart-rullering av Kommuneplanens samfunnsdel		Plan-program vedtatt.	Ressursutfordring, bl.a. pga. vedtatt prosjekt Tettstedsutvikling Dovre. Sannsynlig behov for å tilføre ressurser.
	Evaluer e-Byggesak		Evaluering fullført	Kost-nytte vurdering gjennomføres i 6K. Utfordringer: Gevinstrealisering.
	Næring: Gjennomføre handlingsplan for 2023		Handlingsplan 23 gj.ført	Strategiplan med handlingsdel (2023) under behandling.
Drift	Redusere alder på spillvannnettet	2 pumpestasjoner skiftet + 300 m nye innleggsrør	Plan gjennomført	Øke investeringene, evt. opprettholde dagens vedlikeholdstakt (p.t. kr. 4 mill./år)
	Oppgradering av kommunale veger	(se plan)	Gj. ført i hht. plan	Det som gir best effekt for innbyggerne i Dovre
	Øke gjenvinningsraden for avfall (kommunebarometer)	55 (2025)		2021: 26,5% (landssnitt: 43,2%). Feilrapportering? (gjennomgås av NGR). NGR arbeider med ny strategiplan.

Brann og beredskap

Gjennomgående vil brannvesenet kommende år jobbe med å vri ressursbruken for å få enda større effekt av innsatsen. Dette gjelder både i brannforebygging og ved operativt brann- og redningsarbeid. Forebyggende avdeling skal arbeide aktivt med å vri ressursbruken dit det har størst effekt, gjennom mer risikobasert tilsyn og veiledningsvirksomhet. Dette innebærer å ta i bruk nye former for samhandling med innbyggerne, der kontakten gjerne er hyppigere, noe mindre formell og der en ikke nødvendigvis følger samme rigide skjema for form og frekvens på tilsyn som tidligere. Ved operativ innsats vil en forsøke å ta mer aktiv stilling til hvilke styrke som settes inn og hvilken målsetting en har med ressursbruken.

Handlingsplan med forbedringspunkter og satsingsområder

Områder	Mål for 2023	Måltall	Målsetning
Brann og beredskap	Redusere bomturer på tilsyn/feiing - forplikte brukere gjennom gebyr dersom oppgave ikke kan utføres.	20 %	Redusere bomturer med 20%, spare ressurs og timebruk. Få inndekning fra bruker gjennom gebyr i stedet for å belaste felleskost.
	Differensiere frekvens for tilsyn med fyringsanlegg i bolig gjennom digital egenerklæring fra eier og risikobasert utvalg.	20 %	Halvere frekvens av tilsyn med fysisk oppmøte for 20 % av porteføljen.
	Etablere fellesarena for arbeid mot sårbare grupper på tvers av fag.	6 stk	Jevnlige tverrfaglige møter gjennom året for å kartlegge og fange opp innbyggere som bør få økt oppfølging eller bistand.
	Veiledningsbesøk i bolig for sårbare grupper	20 stk	Redusere risikonivå for grupper som kommer høyt opp på brannstatistikk.
	Utvide veiledningstilbudet "Brannkaffe" for næringsliv.	20 stk	Lavterskel veiledningsbesøk med mindre ressursbruk som erstatning for formelle tilsyn - øke hyppighet i kontakten med næringsutøvere.
	Redusert slokkeinnsats der restverdi ikke står i forhold til ressursbruk.	10 %	Reduksjon av siste 5 år gjennomsnitt. Innføre uttalt restverdivurdering som grunnlag når operativt mål for slukkeinnsats på det enkelte skadested besluttes.
	Overgang til gruppealarm for hendelser med begrensa ressursbehov. Redusere styrken som kalles ut til det som er strengt nødvendig på ukompliserte hendelser.	10 %	Reduksjon av gjennomsnittlig ressursbruk på ukompliserte hendelser. Vri ressursbruken over på målrettede øvelser.

ØKONOMISKE UTFORDRINGER OG UTVIKLINGSTREKK

Dovre kommune har siden midt på 1980-tallet hatt en gradvis nedgang i folketallet med tilhørende reduksjon i inntektsgrunnlaget og med gjennomføring av til dels årlige reduksjoner, tilpasninger og effektiviseringer av driften. I samme periode har det også skjedd en nasjonal utvikling ved at kommunene har blitt tilført flere oppgaver mv som har ført til flere/nye kommunale tjenester og flere ansatte i disse.

De økonomiske utfordringene som Dovre står overfor, kan knyttes særlig til følgende forhold og utviklingstrekk:

Veksten i frie inntekter vil være mindre enn forventet lønns- og prisvekst, og slår særlig ut for mindre kommuner som Dovre. Nytt inntektssystem er på høring, der det legges til grunn fordeling av bla. Kraft- og konsesjonskraftsinntekter, i tillegg til endringer i fordeling mellom kommuner. Det er fortsatt usikkert hvordan dette vil slå ut for Dovre samlet.

I 2022 og 2023 er det kommet og det ventes en betydelig andel flyktninger til Dovre kommune. Vi har sagt ja til å ta imot mellom 20-30 flyktninger. Vi får tilskudd knyttet til bosetting av flyktninger som er med på å opprettholde tjenestetilbudet vårt.

Eidefoss hadde i perioden 2013-2016 utbetalt utbytte årlig på mellom 6-8 mill.kr. I 2017 og 2018 ble utbetalingen redusert til hhv 2,5 og 2,2 mill.kr. For kommende år er signalene at utbyttet kan bli noe høyere. Det er estimert rundt 6 mill. kroner for 2023. Dette vil være sårt tiltrengte midler til ei stram drift. Vi vet også at strømprisen svinger mye, så ved relativt sett høye utbytte bør vi legge oss opp frie midler på fond.

Til slutt kan nevnes at vi har hatt høgre utgifter innen skole og helsetjenester enn inntektsnivå og utgiftsbehovet skulle tilsi. Strukturendringen innenfor barneskolene gir oss mulighet til å fortsette med den vellykka Dovremodellen. Tidlig innsats og fokus på kvalitet sørger for at de barn og unge får de beste forutsetninger til å gjøre det godt videre i livet.

I sum gir dette et resultat mellom inntekter og utgifter som tvinger oss til å tenke rasjonell drift også videre fremover.

Det legges også til grunn at alle tjenestene som inngår i regionsamarbeidet blir evaluert også ut ifra økonomien som deltagerkommunene står overfor. Det er viktig at også tjenester vi samarbeider om blir gjenstand for en regelmessig og tilsvarende prosess med konsekvensvurderinger av innsparingstiltak som vi alle gjennomfører for våre egne tjenester.

Fellesområder

Vi må bli flinkere til å følge opp fellesområdene slik at vi sikrer optimal ressursfordeling. Utfordringer når behov endrer seg, må bli fulgt opp av vertskommuner slik at vi underbygger samarbeid i regionen.

BEFOLKNINGSUTVIKLING

Utviklingen i folketallet og endringer i sammensettingen av folketallet har stor betydning for utviklingen av kommunens frie inntekter. Den siste befolkningsframskrivingen fra SSB er fra 2021 og viser at folketallet i Dovre både på kort og lang sikt mest sannsynlig vil gå noe ned- Derfor er det viktig å legge til rett for flere arbeidsplasser i kommunen/regionen.

I økonomiplanen har vi lagt til grunn alternativ prognose fra SSB med gjennomsnittlige forutsetninger med hensyn på faktorene fødselsrate, levealder, innenlands flytting og inn-/utvandring til/fra Norge. Dette gir for Dovre en svak nedgang i folketallet de kommende årene. Vi har estimert befolkningstallet til Dovre å ligge på 2470 innbyggere i 2026, om vi ikke får flere innbyggere til å flytte. En mulighet er flyktninger, det vil kunne tilføre Dovre samfunnet flere innbyggere, men her er det stor usikkerhet i forhold til antall.

Bekymringen som tabellen under viser er at vi kan forvente flere eldre fremover, som gir en større belastning på sjukeheim og omsorgsboliger. For å ruste oss for framtida må vi finne smarte måter å disponere ressursene våre på. Heilt konkret kjem det en økning i eldre over 80 år, men også i aldersgruppen 67-79 år er det en sterk økning i perioden, se tabellen nedenfor.

Nedleggelse av flyktningmottaket i Dovre og tap av både nye innbyggere og arbeidsplasser har vært en sterk bidragsyter til at flere har flyttet siste årene. Vi legger til grunn en mindre nedgang fremover i tråd med SSB sine prognoser.

Kriteriedata	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2030
Innbyggere ialt	2604	2538	2503	2498	2495	2491	2470	2463
Innbyggere 0-1 år	36	46	51	48	46	45	40	35
Innbyggere 2-5 år	95	89	85	90	90	90	85	80
Innbyggere 6-15 år	251	229	213	212	212	212	212	200
Innbyggere 16-22 år	227	220	199	199	199	199	199	199
Innbyggere 23-66 år	1379	1324	1314	1314	1314	1314	1314	1314
Innbyggere 67-79 år	434	451	446	446	446	446	440	445
Innbyggere 80-89 år	147	140	159	156	155	150	145	150
Innbyggere 90 år og over	35	39	36	33	33	35	35	40

ØKONOMIPLANPERIODEN – SENTRALE FORUTSETNINGER

For 2023 er det lagt til grunn regjeringens forslag til statsbudsjett. Videre fremover er det lagt grunn en nedgang i frie inntekter (skatt og rammetilskudd) på 0,5% for hvert år; jfr anslag for befolkningsutviklingen. Forventet utbytte fra Eidefoss er lagt inn med 6,0 mill.kr men forventes å øke i tråd med tidligere signal. Det er lagt til grunn at rentenivået i perioden gradvis øker svakt fra dagens lave nivå. Eidsfoss senket utbytte før Rosten-utbygginga tilbake i 2018 slik at vi kunne høste mer av vannkraftressursen på et seinere tidspunkt. Derfor forventer vi inn en økning i forventa utbytte i løpet av økonomiplanperioden.

Rådmannen har lagt til grunn at avdrag på lån i økonomiplanperioden betales etter ett lovmessig minimum, jfr kommunelovens §50 nr 7. Vedtak blir gjort i forbindelse med budsjettvedtaket for hvert enkelt budsjettår. Dette er med på å sikre kommunen sårt tiltrengt likviditet, samtidig som vi kan opprettholde god kvalitet i tjenestene våre.

Utover disse forholdene er ingen vesentlige endringer i forutsetningene som er lagt til grunn sammenlignet med forrige års budsjett

ØKONOMIPLANEN - PERIODEN 2023-2026 - INVESTERINGER

Omtale av foreslåtte investeringer i 2023, se eget avsnitt lengre ned.

Foreslåtte tiltak som dekkes av gebyrinntekter innen vann eller avløp:

- Hjerkinns renseanlegg - rehabilitering
- Sanering VA

Foreslåtte tiltak som dekkes av kommunens frie midler og låneopptak:

- ENØK-tiltak iht plan
- IKT-tiltak
- Regiondata - IKT
- Møterom - digitalt utstyr
- Oppgradering utstyr helse
- Fellesrådet – investering
- Fredheim gass til strøm
- Dovre tettstedsutvikling, forskjønnning av sentrum og omgivelser
- Dovre ungdomsskule, kjøkken

- Dovre barnehage, uteområder
- Skilting veg og hus, nasjonalt prosjekt.
- Opprusting av veg
- Fredheim Gass til strøm
- Dagsturhytte
- Ladepunkt El-bil
- Brannsikkerhet Fredheim (tidligere vedtatt)
- Barnehage Dovre
- Oppgradering av veier
- Skatepark Dombås
- Egenkapitalinnskudd i KLP

Rådmannen har vurdert aktuelle og innkomne forslag. Innenfor de økonomiske rammer kommunen står overfor er det ikke funnet rom for flere tiltak.

BUDSJETT OG ØKONOMIPLANEN - DRIFTSTILTAK

Innenfor påregnelige økonomiske rammer er det med ett unntak ikke funnet rom for nye driftstiltak.

Unntakene for 2023;

Bredbånd, vi har vi lagt inn forslag om at kommunen bidrar til utbygging av bredbånd, jfr politiske signal om å sikre internett til innbyggerne i Dovre. Det er lagt inn årlig kr 700.000 i 2023, 2024, 2025 og 2026.

Boligsatsing, vi har lagt inn 1 mill. kroner i 2023 og i 2024 for å kunne løfte boligsatsingen til Dovre.

Det kan komme andre prosjekt, men ingen som er kjent pr dato.

BUDSJETT - GENERELLE FORUTSETNINGER

Tjenestenivået i form av stillinger blir i utgangspunktet uendret sammenlignet med 2022. Innsparingene som tidligere har vært iverksatt videreføres og merkes gjennom bl.a stillingsreduksjoner på enkelte områder, og ved at innkjøpsbudsjettene til utstyr og forbruksmaterieell er strammere og krever stor nøysomhet i bruken av knappe budsjettmidler.

Rådmannens syn er at tjenestene vil drives på et lavere nivå neste år både kapasitetsmessig, og når det gjelder enkelte områder også når det gjelder kvalitet, men at omfanget og kvaliteten likevel vil være tilstrekkelig i forhold til de behov som må dekkes.

Driftsbudsjettene er gjennomgått og forsøkt satt opp mest mulig realistisk, men samtidig også nøkternt, jfr bl.a budsjettrapportene som også har avdekket forhold som har vært feilbudsjettert.

Rådmannen vil videreføre en stram budsjettkontroll og tett budsjettoppfølgning av virksomhetene og avdelingene. Rapportering til politisk nivå vil bli videreført slik det er etablert.

Det foreslås å øke gebyrer og betalingssetser gjennomgående med om lag 4,8% i tråd med anslått vekst i lønn, pensjon og andre utgifter for kommunen. Årsgebyrene for hhv vann, avløp, feiing og renovasjon foreslås justert i samsvar med beregninger av selvkost og status for selvkostfond eller fremførbart underskudd for de ulike tjenestene. Se egen sak som gjelder gebyrer.

Konsumprisindeksen er anslått å øke med i underkant av 6% på årsbasis. Rådmannen har lagt til grunn en lønnsvekst på 5% for ansatte. Gjennomsnittlig økning i kommunenes utgifter, den såkalte *deflatoren* (veid gjennomsnitt av lønn og varekjøp, men ekskl pensjon) slik den er beregnet i regjeringens forslag til statsbudsjett er anslått til et intervall på mellom 3 – 3,8%. Det vitner om store usikkerheter. Rådmannen har beregnet deflatoren for Dovre til å bli 4,8% for 2023 når vi tar utgangspunkt i 2022 rammene. Dette er fordi prisveksten i 2022 er høyere enn budsjettet, og vi må ta høyde for etterslepet i beregning av nye satser.

Alle vedtatte stillingshjemler er budsjettet på de enkelte ansvarsområder. Forventet kostnadsreduksjon som følge av påregnelige vakanser er budsjettet på felles reservepost.

Budsjettet *pensjonskostnad for KLP og SPK* er kraftig opp i forhold til 2022, men i Dovre har vi ivaretatt det gjennom å gi stabile forutsigbare rammer tilsvarende nivå for 2022. Dette kan vi gjøre ved å ta fra premiefondet vårt, som vi nettopp har til bruk i krevende tider.

Rentenivået startet lavt i 2022 men har steget med over 2,7%. Flere av våre lån har fått en økning fra 1,3% til 4% gjennom året. Norges Bank har gitt signaler om at de forventer at rentenivået på noe lengre sikt skal ned igjen, men at det kan bli en forsiktig økning i 2023. Usikkerheten vurderes som ekstremt stor om den langsiktige utviklingen. For 2023 er lagt til grunn en gjennomsnittlig lånerente på 4% for kommunens lån. Kommunen har leid inn BCM til å bistå med sertifikatlån, dette for å redusere renteutgiftene noe.

Budsjett for skatteinntekter og inntektsutjevning er satt opp i samsvar med forslaget til statsbudsjett og prognosemodeller fra KS. Se detaljer i eget avsnitt lengre ned.

Budsjettet er satt opp mest mulig realistisk i forhold til eksisterende driftsnivå, valgte standarder, erfaringer fra tidligere års budsjett og regnskap mv. Anslagsposter er forsøkt satt opp mest mulig realistisk, men har bestandig i seg en viss usikkerhet.

BEVILGNINGSOVERSIKT DRIFT - FORDELING PÅ TJENESTER

Bevilget ramme viser fordeling til tjenestene basert på Kostra-funksjonsgrupper i samsvar med definisjon fra SSB.

Dette oppsettet brukes også i forslaget til budsjett for 2023; som de to foregående budsjettene. Hver tjeneste (se vedlegg) blir tildelt en økonomisk ramme basert på netto driftsutgift som tjenesten skal holde driften i 2023 innenfor, se vedlegg.

Lønnsreserven som skal dekke lønnsoppgjøret neste år er som i 2023 fordelt til de enkelte virksomheter/avdelinger, dvs ikke lenger budsjettet på felles reservepost.

INVESTERINGSBUDSJETT 2023 - TILTAK

Alle beløp som gjelder tiltak i investeringsbudsjett, er fra 2023 brutto investeringsbeløp inkl mva; brutto-prinsippet følger av ny kommunelov med tilhørende økonomiforskrift. I tillegg til listen nedenfor setter vi av 700.000 til KLP innskudd, dette er lagt inn i budsjett for 2023 og er en del av vedtaket i denne saken.

Investeringer	Prosjekt	2 023	2 024	2 025	2 026
ENØK-tiltak iht plan	51501	500 000	1 000 000	1 000 000	500 000
IKT-tiltak helse	51760	500 000	200 000	200 000	200 000
IKT-tiltak Oppvekst		200 000	200 000	200 000	200 000
Helse oppgradering og utstyr		200 000	300 000		
Brann kommunikasjonsutstyr		300 000			
Regiondata - IKT	51765	300 000			
Møterom - digitalt utstyr	51766	250 000	250 000	250 000	250 000
IKT-tiltak plan		200 000			
Fellesrådet - investering	51810	5 000 000	1 000 000		
Dovre tettstedsutvikling	54833	1 750 000	3 750 000		
Fredheim, gass til strøm		350 000			
Dovre ungdomsskule (Kjøkken)	22000		500 000		
Dovre bhg, uteområder bruke tippemidler	24008		200 000		
Ladepunkt El bil	10000	200 000			
Ny bygg barnehage på Dovre	52420	12 000 000			
Skilting veg og hus, nasjonalt	15803	200 000	100 000		
Dagsturhytte; spillemidler	13290		1 450 000		
Brannsikkerhet Fredheim	53412	7 000 000			
Oppgradering av veier	15700	5 500 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000
Skatepark Dombås tilskudd	52 513	950 000			
Andre prosjekter					
Investeringsbeløp		35 400 000	12 450 000	5 150 000	4 650 000

VARF	Lån/Fond	2 023	2 024	2 025	2 026
Hjerkinn renseanlegg - rehabilitering	Lån	8 500 000			
Sanering	Lån	4 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000
Lager/garasje for vann og avløp	Lån				
Lånebehov VARF		12 500 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000
Oppsumert		2 023	2 024	2 025	2 026
Samlet investeringer		47 900 000	16 450 000	9 150 000	8 650 000
Sal/refusjoner/fond		-7 290 000	-3 840 000	-2 155 000	-1 330 000
Lånebehov		40 610 000	12 610 000	6 995 000	7 320 000

ENØK-tiltak iht plan (kr 500.000 inkl mva)

Gjennomføring av ulike ENØK-tiltak i kommunens bygg i samsvar med plan. Det foreslås samme bevilgning som i 2022 og det er en klar forutsetning at gjennomføring av tiltak skal ha en klar lønnsomhet.

Møterom – digitalt utstyr (kr 250.000 inkl mva)

Tiltaket er en videreføring av tiltak i 2019, 2020, 2021, 2022 og omfatter AV-tiltak (audiovisuelle tiltak) i møterom ved digital teknologi for å gjennomføre tv-sendinger på nett (såkalt streaming), digital sammenkobling (lyd, bilde, informasjon) mellom møterom og AV-hjelpemidler innad i et møterom. Gevinstene er bl.a redusert tidsbruk og kostnader ved reiser, bedre utnyttelse av ressurser og større engasjement ved politiske møter. Tiltaket er forankret i regional digitaliseringsstrategi og lokal handlingsplan.

IKT-tiltak i kommunen generelt og via Regiondata (kr 1.200.000 inkl mva)

Det er hvert år nødvendig å ha midler for å følge med på utviklingen innen IKT-området. Posten skal dekke innkjøp av IKT-utstyr mv for hele kommunen. Kr 300.000 av beløpet gjelder Dovre sin andel av budsjetterte investeringer i regi av Regiondata. Det er lagt inn 500.000 til velferdsteknologi innen helse for å sikre oss at vi klarer å møte økt behov ved hjelp av teknologi. I tillegg har vi 200.000 til oppvekst for å styrke oppvekst.

Fellesrådet – utbedring av Nye Dombås kyrkje – tilpasninger/endringer (kr 5.000.000)*

Dovre kyrkjelege råd jobber med Nye Dombås kyrkje. Behovet for midler gjelder oppgraderinger og tilpasninger som forsikringsoppgjøret ikke dekker. Det er to større investeringer, brannslukkeanlegg og varmeanlegg. I tillegg vil mindre tiltak som bla. endret planløsning av kyrkjerommet, evt universell utforming mv bli vurdert om det faller innenfor rammen. *Det er tidligere bevilget.

Fellesrådet ber også i år om 200.000 kr ekstra grunnet merarbeid med restaureringen. Kyrkja har fått bevilget tilskudd til betydelige investeringer som må dekkes inn via driften. Enøk tiltak som sparer strøm tilsier lavere utgifter for drift av Dombås kyrkje, likevel har Kyrkja fått like mye i rammeoverføring som tidligere. Ekstra tilskudd utover rammen og investeringstilskuddet, har ikke kommunen midler til.

Ledningsnett vann og avløp – (sanering kr 4.000.000).

Beløpet er i samsvar med økonomiplanen jfr vedtatt plan for renovering av ledningsnettet. Generell sanering på 4.000.000 vil påløpe hvert år i økonomiplanen. Nødvendig å få overvann ut av avløpsnettet samt redusere lekkasjer i vannledningsnettet.

Hjerkinn renseanlegg rehabilitering VA – (kr 8.500.000)*

I løpet av 2023 skal vi rehabilitere renseanlegget på Hjerkinn, som vil gi bedre kvalitet.

KLP - egenkapitalinnskudd (kr 700.000)

Budsjettert i samsvar med brev fra KLP.

Startlån – opptak av lån til videreutlån (kr 4.000.000)

Det har de siste årene vært større etterspørsel etter midler enn det var før, og det kan være hensiktsmessig å opprettholde størrelsen på låneopptaket av midler til videreutlån. Ordningen er også bedre kjent nå og det er også større behov for toppfinansiering, særlig gjelder dette førstegangsetablerere.

Dovre ungdomsskole, tilpasning – oppgradering av kjøkken i 2024

Undervisningsfasiliteter er slitt men funksjonelle, legges inn i økonomiplan som tiltak i 2024

Skilting av Veg og hus – (kr 200.000)

Del av et nasjonalt prosjekt.

Fredheim fra gass til strøm 350.000

Ferdigstillelse av et prosjekt om å fase ut bruk av gass og gå over til strøm.

Nytt ladepunkt el-bil

I overgangen til et mer bærekraftig samfunn med økt fokus på elektrifisering, ønsker rådmannen å opprette ladepunkter for el-bil på Dovre ved Båsto.

Brannsikring Fredheim – (kr 5.000.000)

Viktig for å sikre tryggheten for beboere på Fredheim, planlegges gjennomført i 2022.

Oppgradering av veier – (kr 5.500.000)

Grunnet stram driftssituasjon har ikke kommunen råd til å sette av nødvendige midler til vedlikehold av veiene i Dovre kommune. Dette har ført til veldig dårlig veistandard etter hvert, der vanlig vedlikehold har mindre effekt. Rådmannen viderefører en opptrappingsplan for investering i bedre vei, og på den måten redusere vedlikeholdsbehovet innenfor drift fremover.

Dovre tettstedsutvikling, forskjønnning av sentrum og omgivelser, 2023-2024 (kr 1.750.000 og 3.750.000)

Rådmannen vil se på hvilke muligheter som ligger i Dovre. Rådmannen foreslår at vi åpner opp for hvordan vi skal gjøre Dovre sentrum mer attraktiv. Dette er viktig om vi skal tiltrekke oss nye innbyggere, alt fra midlertidige innbyggere via Hjerleid eller turister som er innom for å sykle "tour de Dovre" etc.

Skatepark Dombås (3.000.000)

Vi setter av 3.000.000 kr i 2023 til forskuttering av skateparken. Når spillemidlene blir utbetalt to år senere vil kommunen få tilbakebetalt forskuttet beløp, estimert til 2025.

Dovre barnehage (12.000.000)

En oppgradering av Dovre barnehage med et tilbygg, vil gjøre arbeidsflyten og miljøet bedre. Det er behov for at barnehagen kan drifte med plass til inntil 70 barn.

INVESTERINGSBUDSJETT - FINANSIERING

Investeringsbudsjettet har en utgiftsside på ordinære investeringer på totalt kr 35.400.000 inkl mva. Av dette utgjør 10.000.000 kr Brannsikring Fredheim og oppgradering Dombås kirke, som flyttes over fra 2022 budsjettet.

Investeringsbudsjettet i VA, selvkostområdet, budsjetteres med kr 12.500.000.

Refusjon momskompensasjon utgjør kr 6.890.000.

Videre utgjør mottatte avdrag fra utlån av egne midler 300.000, og overføring fra driftsbudsjettet kr 400.000 (for å dekke egenkapitalinnskudd KLP iht nye økonomiregler/ny kommunelov).

Finansiering / ubrukte lånemidler utgjør 40.610.000 i lånebehov.

DRIFTSBUDSJETTET –2023 TILTAK/ENDRING

Det er bare vesentlige forhold og endringer som kommenteres her. Tjenester og ordninger videreføres på dagens nivå når det ikke spesielt er kommentert.

Grunngjeving av økningen i barnehagene og skolene.

Oppvekst

Barnehagene

På Dombås er det flere unger som starter til høsten som utløser behov for en ny midlertidig ressurs, men denne vil kunne tas ned til høsten grunnet et større kull som går over til skole. Ramme uendret.

Dovre barneskole

Etter sammenslåing av Dovre og Dombås barneskole, var innsparingen beregna til 4 mill. kroner. Dovremodellen legger også noen føringer på driften. For 2022 ligger vi i rute til an en innsparing på nærmere 4 mill. kroner etter sammenslåingen sammenlignet med 2021. For 2023 vil dette nivået videreføres innenfor de nye rammene.

Pleie og omsorg

Det er pr. i dag ledige plasser på Fredheim omsorgssenter, resultatet med teknologi og søkelys på hjemmebaserte tjenester er med på å forklare nedgangen. Vi vil fortsette å jobbe proaktivt, styrke tildelingskontoret på sikt og jobbe med omsorgstrappen.

Et veldig viktig tiltak er innføring av velferdsteknologi, noe som forventes å medføre at flere kan bo lengre hjemme. Satsingen er lagt inn i investeringsbudsjett fremover.

Nav og barnevern

Det er en endring av finansieringen for barnevernstjenesten, dette gir seg utslag i finansieringen som igjen må medføre redusert ressursbruk.

Utgifter til barnevern og sosialtjenesten er satt opp ut ifra anslått nivå og kjente forhold høsten 2022. I 2018 ble det etablert samarbeid med Lesja for begge disse tjenestene, Lesja er verts-kommune for barnevernet, mens Dovre er vertskommune for NAV/sosial. Det er også etablert interkommunalt samarbeid i region for å sikre en tilfredsstillende barnevernvaktordning.

For barnevern er reduksjonen i finansiering tatt ned til 4,9 stillinger, slik at midler blir frigitt til bruk på tidlig innsats tiltak.

Næringsutvikling, drift og plan

Sammen med resten av regionen har vi de senere årene søkt om statlige tilskudd for å sikre godt bredbånd til innbyggerne våre. Dette fortsetter vi med og har lagt inn 700.000 i driftstilskudd for hele økonomiplanperioden.

Finansieringen av slike utbyggingsprosjekter er en deling av offentlige tilskudd, bidrag fra kommersiell utbygger og lokal medfinansiering bl.a. fra sluttbruker i tilknytningsavgift. I 2023 og 2024 er det en utbygging med en utbyggingskostnad på kr 13.400.000 der Dovre kommune sin andel vil beløpe seg til et tilskudd på 1.500.000 fordelt på to år.

I tillegg legges det opp til å rullere kommuneplanen med samfunnsdel, og midler er satt av til å lage et handlingsprogram.

Miljøarbeidertjenesten og K55

For prosjektet K55 vil vi jobbe videre med å sikre gode tjenester og prosjekter er fullfinansiert. Samlet får vi finansiert arbeidsplasser uten at det belaster det kommunale budsjettet.

VANN, AVLØP OG RENOVASJON

Arbeidet med fullføring av utbedring og renovering av kommunens anlegg innen vann og avløp vil fortsette i 2023 med betydelig innsats i renovering av ledningsnettet for vann/avløp. Det er planlagt renovering av Hjerkinns renseanlegg i 2023. Se gebyrsaken for å se økningen i avgifter.

DOVRE KYRKJELEGE RÅD

Rådsmannen foreslår en økonomisk ramme for kommunens tilskudd til Dovre kyrkjelege råd på kr 3.800.000. Foreslått driftstilskudd er beregnet ved at det kommunale tilskuddet til driften av rådets virksomhet i 2022 økes med antatt vekst i lønn, pensjon og andre utgifter.

Ellers er lagt til grunn at tilskuddet er beregnet ved at det tas utgangspunkt i de forpliktelser kommunen har etter kirkeloven og i forhold til den aktiviteten som var etablert i 1996. Det er lagt til grunn at Dovre kirkelig råds nødvendige utgifter for å opprettholde ett fornuftig tjenestenivå kan videreføres.

PENSJON

Pensjonspremie, premieavvik og amortisering av tidligere års premieavvik er budsjettert i samsvar med anslag og aktuarberegninger fra pensjonsleverandørene KLP og SPK. Netto pensjonskostnad er om lag på samme nivå i 2023 som i 2022. Det er store bevegelser i både premieavvik og pensjonspremien samt pensjonskostnaden. Rådmannen foreslår at vi budsjetterer med trekk av pensjonsfondet slik at vi kan holde driftsnivået vårt stabilt, tross høyere trekk til pensjon.

SKATTER OG RAMMETILSKUDD

Skatt på inntekt og formue er budsjettert med kr 66.649.000. Dette bygger på regjeringens forslag til statsbudsjett sammenholdt med prognosemodell fra KS.

Eiendomsskatten budsjetteres i samsvar med økonomiplan med kr 4.000.000. Se egen sak.

Rammetilskuddet er budsjettert samlet med totalt kr 126.516.670 ut ifra regjeringens forslag til statsbudsjett. Dette inkluderer skjønnsmidler og skatteutjamning for kommuner.

Det er budsjettert med andre statstilskudd som gjelder låneutgifter omsorgsboliger / sjukeheimsplasser og rentekompensasjon skolene, totalt kr 1.390.000.

LÅNEUTGIFTER, UTBYTTE OG MINSTEAVDRAG PÅ LÅN

Markedet synes å legge til grunn at rentenivået blir liggende på et høyt nivå i 2023, men med en forventning om økning. Utviklingen/prognosene tyder på en svak reduksjon de kommende årene, men de fleste analytikerne har ikke erfaring med inflasjonsspiral. Faren for at vi undervurderer inflasjonen og hvor lenge den varer, er høy. Hvor raskt rentenivået vil synke ned igjen mot et "normal"-nivå er imidlertid usikkert. Det er for 2023 lagt til grunn et rentenivå på om lag 4% for kommunens innlån. I økonomiplanen er lagt til lik rente videre ut i økonomiplanen. Med en økning i rentenivået vil vi også få noe kompensert gjennom at økt rammetilskudd som følge av inflasjon. Dette fordrer moderate lønnsoppgjør i takt med økt renteoppgang.

- Renter på eksisterende og nye lån var 2.020.000 kr i 2021
- Renter budsjettert i 2022 var 4.200.000 kr
- Renter budsjettert i 2023 er 4.726.200 kr

Avdragene budsjetteres med kr 11.300.000. Rente på ansvarlig lån til Eidefoss budsjetteres opp fra kr 640.000 i 2022 til 1.000.000 kr i 2023. Anslaget for andre renteinntekter er satt til kr 100.000.

Det budsjetteres med kr 6.000.000 i aksjeutbytte fra Eidefoss.

LÅNEGJELD OG FOND

Rådmannens forslag til budsjett for 2023 gir en økning av lånegjeld på rentebærende gjeld på 28.110.000 og samlet med VAR på 40.610.000 kr.

Pr 31.12.22 blir dermed ny brutto lånegjeld:

Nye lån kr 40.610.000 – avdrag kr 11.300.000 + dagens gjeld 220.200.000 = 249.310.000.-

Av dette utgjør ca kr 50.000.000.- gjeld som er dekket inn via avgifter til VA anlegg. 20 mill. kr dekket via formidlingslån og 30 mill. kr dekket inn gjennom Eidefoss utlån.

*evt ubrukte lånemidler vil bli motregna mot lånebehov på nyåret, se egen sak investeringsbudsjett 2023.

Korrigerer vi for lån innen VA og formidlings lån via husbanken, samt utlån Eidefoss er gjeldsgraden 40% som er innenfor måltallet på 50% vedtatt i måltall saken.

Disposisjonsfond samlet pr 31.12.21 var 32 mill.kr. Dette utgjorde ca 11,9% av driftsinntekten vår. Målet er å øke dette tallet og sette overskuddslikviditet til høyrente. Da får vi økte inntekter i tillegg til at vi beholder en buffer.

DRIFTSRESULTAT

I kommunestyre 14.12.2022 vedtas reviderte måltall for Dovre. Dette gjøres for å ha fokus på måltall og overordna sunn styring av økonomien.

Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene bør være på minimum 1,0 %

1. Disposisjonsfond i prosent av driftsinntektene bør være mellom 7% -10%.
1. Netto langsiktig gjeld i prosent av driftsinntektene bør ikke overstige 50 %

Budsjettet netto driftsresultat er estimert til 3.002.000.- dette utgjør 1% av driftsinntektene våre. Målsetningen er å ligge på 1% netto driftsresultat i løpet av økonomiplanperioden, men også se etter muligheter til å levere bedre enn budsjettet.

Rådmannens innstilling:

Kommunestyret vedtar:

Driftsbudsjett 2023 og økonomiplan 2023-2026

Det fremlagte forslag til kommunens driftsbudsjett for 2022 med et netto driftsresultat på 3.002.000 og etter justering for fondsbruk og i samsvar med kommentarer og vedlagte tabelloversikter, settes resultatet av til disponible fond og med 1000.000 kr til overført investering.

Rådmannen gis fullmakt til å justere budsjettet etter de endringsforslag som evt. vedtas senere.

Gebyrer og betalingssatser for kommunale tjenester mv fremmes som egen, samlet sak

Tjenestene tildeles økonomisk ramme for budsjettåret 2023 ut ifra netto driftsutgift i kr. inkl. evt. nye tiltak og innsparinger, slik det kommer frem i budsjettvedlegget.

Dovre kyrkjelege råd tildeles en økonomisk ramme på kr 3.800.000 for å løse kommunens forpliktelser etter kirkeloven, rammen er lønjustert med 5%.

Fellesrådet plikter å rapportere økonomisk status mv, på tidspunkt og oppsett som rådmannen fastsetter. Det bes om at kommunen holdes orientert om bruken av midlene.

Investeringsbudsjett for 2023 og økonomiplan 2023-2026

Det tilhørende forslag til investeringsbudsjett omtalt i saken og i vedlegg til saken.

Rådmannen skal ha fullmakt til å finansiere investeringene slik:

Investeringer samlet inkl VAR på 47.900.000 finansieres med å ta opp et lån på inntil 40.610.000 kr, momskompensasjon på 6.890.000 og investeringsmidler på 400.000.

Rådmannen skal godkjenne oppstart av investeringsprosjektene. Det forutsettes nyttet rådmannsvedtak med rådmannens underskrift før oppstart.

a) Rådmannen gis fullmakt til å godkjenne lånevilkårene. Avdragstiden for nye og gamle lån skal tilpasses bestemmelsene i kommunelovens § 14-18.

b) Det opptas nye lån til videre utlån innenfor Husbankens ordninger (startlån) med kr 4.000.000.

c) Reservepostene kan brukes til tilleggsbevilgninger når det antas sannsynlig at det ikke oppstår svikt i inntektene eller at utgiftene vokser mer enn antatt i budsjettet. Bruk av posten må skje på en slik måte at bestemmelsene i delegerings- og økonomireglementet følges. Det kan ikke brukes mer enn halvparten av posten i løpet av første halvår.

d) Rådmannen gis myndighet til å bruke av rådmannens reserveposter med inntil kr 100.000 pr. gang.

Formannskapetets behandling av sak 48/2022 i møte den 24.11.2022:

Behandling

Rådmannens innstilling ble enstemmig anbefalt vedtatt.

Vedtak

Driftsbudsjett 2023 og økonomiplan 2023-2026

Det fremlagte forslag til kommunens driftsbudsjett for 2022 med et netto driftsresultat på 3.002.000 og etter justering for fondsbruk og i samsvar med kommentarer og vedlagte tabelloversikter, settes resultatet av til disponible fond og med 1000.000 kr til overført investering.

Rådmannen gis fullmakt til å justere budsjettet etter de endringsforslag som evt. vedtas senere.

Gebyrer og betalingssetser for kommunale tjenester mv fremmes som egen, samlet sak

Tjenestene tildeles økonomisk ramme for budsjettåret 2023 ut ifra netto driftsutgift i kr. inkl. evt. nye tiltak og innsparinger, slik det kommer frem i budsjettvedlegget.

Dovre kyrkjelege råd tildeles en økonomisk ramme på kr 3.800.000 for å løse kommunens forpliktelser etter kirkeloven, rammen er lønjustert med 5%.

Fellesrådet plikter å rapportere økonomisk status mv, på tidspunkt og oppsett som rådmannen fastsetter. Det bes om at kommunen holdes orientert om bruken av midlene.

Investeringsbudsjett for 2023 og økonomiplan 2023-2026

Det tilhørende forslag til investeringsbudsjett omtalt i saken og i vedlegg til saken.

Rådmannen skal ha fullmakt til å finansiere investeringene slik:

Investeringer samlet inkl VAR på 47.900.000 finansieres med å ta opp et lån på inntil 40.610.000 kr, momskompensasjon på 6.890.000 og investeringsmidler på 400.000.

Rådmannen skal godkjenne oppstart av investeringsprosjektene. Det forutsettes nyttet rådmannsvedtak med rådmannens underskrift før oppstart.

- a) Rådmannen gis fullmakt til å godkjenne lånevilkårene. Avdragstiden for nye og gamle lån skal tilpasses bestemmelsene i kommunelovens § 14-18.
- b) Det opptas nye lån til videre utlån innenfor Husbankens ordninger (startlån) med kr 4.000.000.
- c) Reservepostene kan brukes til tilleggsbevilgninger når det antas sannsynlig at det ikke oppstår svikt i inntektene eller at utgiftene vokser mer enn antatt i budsjettet. Bruk av posten må skje på en slik måte at bestemmelsene i delegerings- og økonomireglementet følges. Det kan ikke brukes mer enn halvparten av posten i løpet av første halvår.
- d) Rådmannen gis myndighet til å bruke av rådmannens reserveposter med inntil kr 100.000 pr. gang.

Fellesråd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og eldreråds behandling av sak 12/2022 i møte den 06.12.2022:

Behandling

Vedtak